

Informovanosť odbornej a laickej verejnosti o vírusových hepatitídach

MUDr. Pavol Kristian, PhD.

Klinika pre infekčné choroby, FN LP a LF UPJŠ, Košice

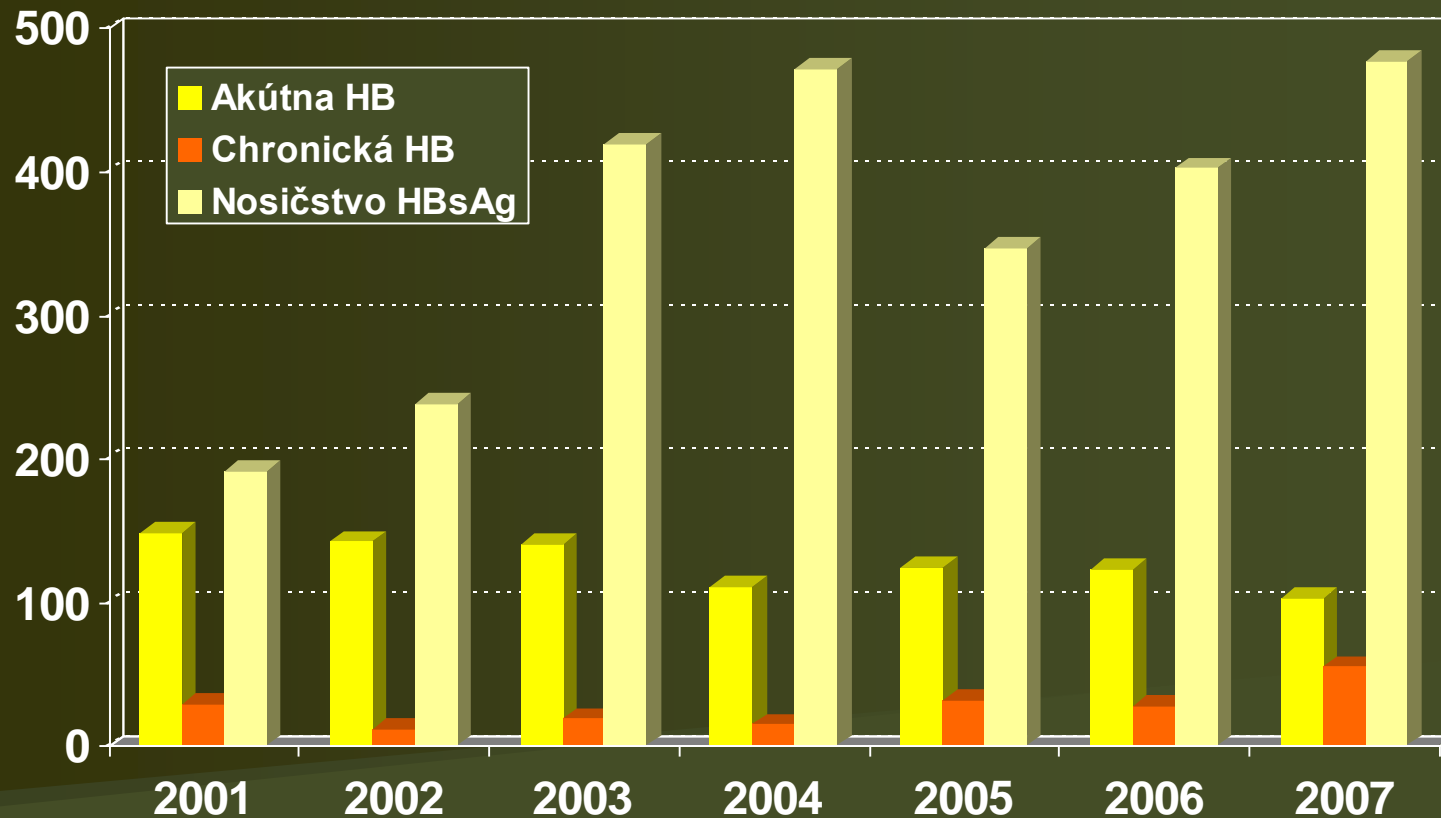
***51. odborná konferencia SSVPL SLS
Bojnice, 16.-18. október 2008***

Výskyt HB na Slovensku

- SR - relatívne nízky výskyt HBV infekcie
- odhadovaná prevalencia: **<2% obyvateľstva**
  - t.j. takmer 100.000 infikovaných ??
  - koľko z nich má CHB ??
- predpoklad podstatne **vyššej prevalence v rómskej populácii**
- presnejšie údaje chýbajú
- diagnostikovaných a liečených len malý počet

Rôzne formy HBV infekcie v SR

počty hlásených prípadov v rokoch 2001 - 2007

podľa údajov RÚVZ v Banskej Bystrici

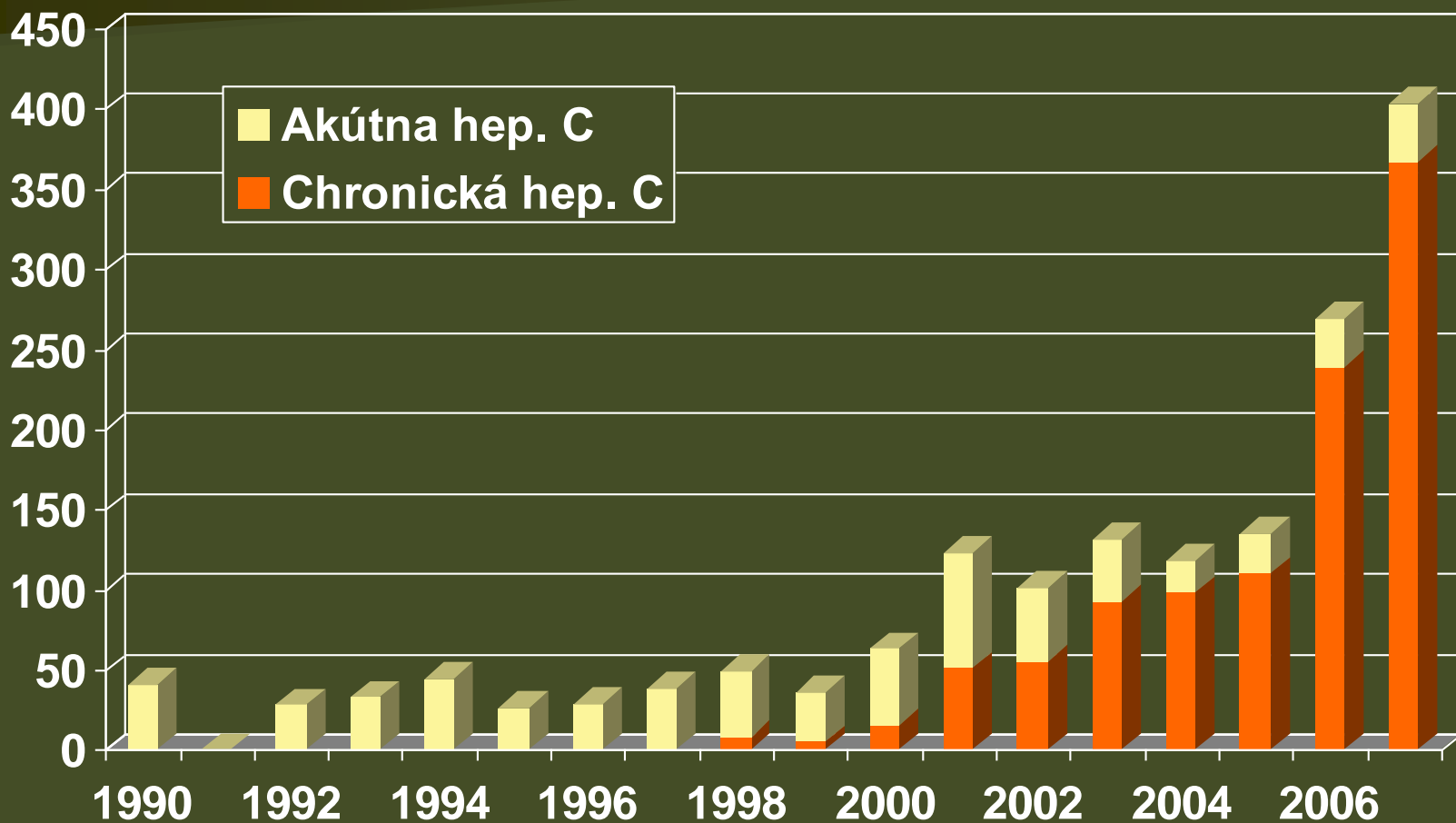
Prevalencia HCV infekcie u obyvateľstva SR

- počet vyšetrených sér spolu **3608**
- celkový počet **anti-HCV pozit.:** **1,52 %**
  - výsledok sporný **+ 0,28 %**
- celkový počet **HCV RNA pozit.:** **0,67 %**

cca. 35.000 infikovaných v SR
(diagnostikovaných a liečených len zlomok z nich)

Počty hlásených hepatitíd C v SR 1990-2007

Najčastejšie spôsoby diagnostikovania chronickej hepatitídy v praxi

CHB

- diferenciálna diagnostika hepatopátie (vrátane hospitalizácií)
- prevencia
- skríning v gravidite
- vyhľadávanie v ohnisku nákazy
- pri darcovstve krvi

CHC

- diferenciálna diagnostika hepatopátie (vrátane hospitalizácií)
- prevencia
- pri darcovstve krvi
- vyšetrenie u rizikových skupín (dialýza, narkomani)

Kto by mal byť vyšetrený na HB a HC ?

- osoby so **zvýšenými pečeňovými testami**
- intravenózni užívatelia drog (aj sporadickí)
- osoby **po podaní krvi**, krvných derivátov a po transplantáciách pred rokom **1992** (hepatitída C)
- osoby s **tetovaním**, **piercingom** alebo po **akupunktúre** robených za nedostatočne sterilných podmienok
- **promiskuitné osoby** a sexuálni partneri osôb s hepatitídou B a C
- **ľudia v domácnosti s HBV/HCV infikovaným pacientom**
- hemofilici, hemodialyzovaní pacienti
- osoby **po expozícii** nakazenou alebo neznámou krvou (napr. zdravotníci)

Charakteristika projektu

- **cieľ:** zistiť prevalenciu hepatitídy C u osôb so zvýšenou aktivitou HT
- projekt realizovaný v Laboratóriách Piešťany s.r.o. v období apríl – jún 2008
- zo zasielaných sér na biochemické vyšetrenie bol vybraný súbor prvých **250 pacientov**, u ktorých bola zistená zvýšená aktivita aminotransferáz bez ohľadu na dôvod biochemického vyšetrenia
- charakteristika súboru:
  - muži : ženy   171 : 79
  - priemerný vek   **46,4** ± 16,8 rokov
  - priem. HT: **ALT 1,14** (0,6-4,2), **AST 0,75** (0,2-3,6)
  - odosielajúci lekári: 2/3 praktickí lekári, 1/3 špecialisti

Výsledky

anti-HCV pozitívni: 3 pacienti (1,2%)

- 1.** 28-roč. muž, poukázaný prakt. lekárom
dg. B18.2 – Chronická hepatitída C
  - 2.** 37-roč. muž, poukázaný prakt. lekárom
dg. R69 – Neznáme a nešpecifikované príčiny chorobnosti
  - 3.** 20-roč. žena, poukázaná prakt. pediatrom
dg. K76.9 – Bližšie neurčená choroba pečene
- **žiaden z 250 pacientov** nemal ordinované vyšetrenie na vírusové hepatitídy poukazujúcim lekárom !

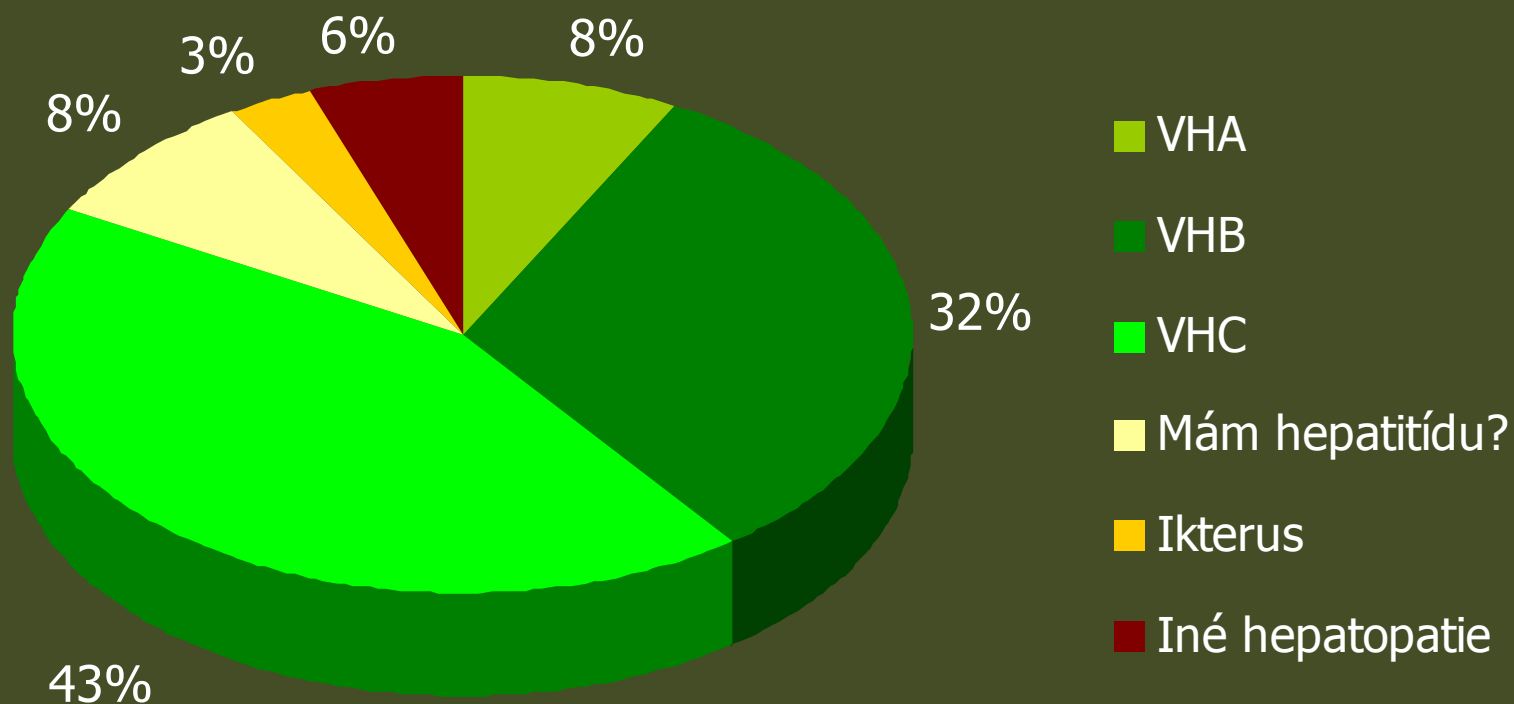
Výsledky – analýza

- pri potvrdení dg. výskyt CHC vyšší ako v bežnej populácii
- **2 z 3** anti-HCV pozit. pacientov **nemali známu diagnózu hepatitídy C** (séra odoslané s nejasnými dg.)
- všetci 3 pacienti mladí (priem. 28,3 r. vs. 46,4 r. celý súbor)
- z 250 vyšetrených (94 diagnóz):
  - dg. nesúvisiaca s ochorením pečene 228
  - hepatopatia nejasnej etiológie 9
  - dg. vysvetľujúca príčinu hepatopatie 13 (5,2%)
  - t.j. takmer **95%** spĺňalo indikáciu na vyšetrenie anti-HCV !

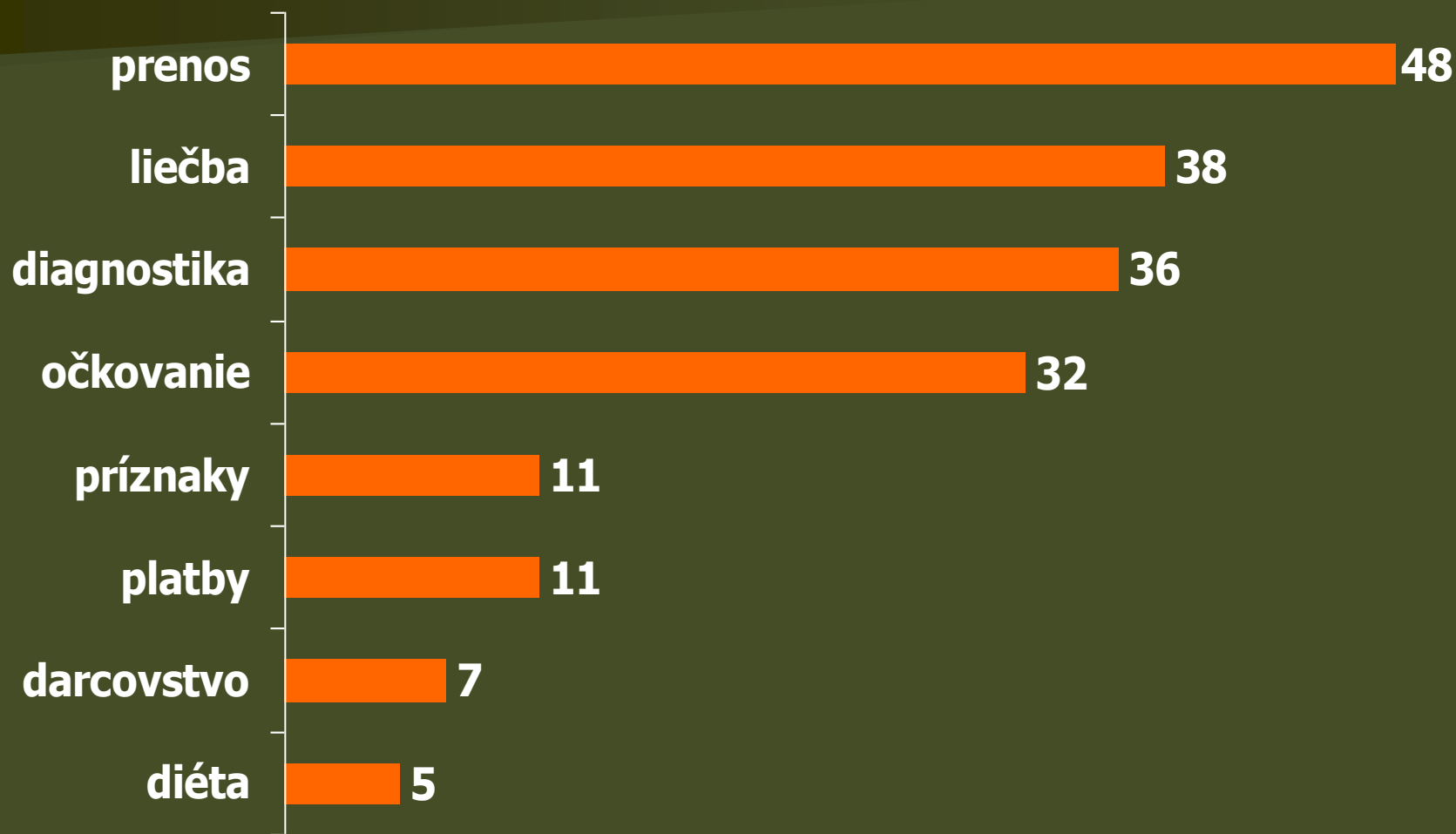
Informovanosť laickej verejnosti

- projekt internetovej stránky www.hepatitida.sk
- poskytuje komplexné informácie o vírusových hepatitídach
- súčasťou je aj poradňa lekára
- za 2 roky existencie **otázky od 171 osôb**
  - z toho **115** za 9 mesiacov r.2008
- výborný prehľad skutočných problémov a obáv ľudí, ale aj úrovne edukácie pacientov

Otázky podľa zamerania na diagnózu

Otázky ohľadne vírusových hepatitíd

Prenos vírusových hepatítíd

<u>spôsob penosu</u>	<u>záujem</u>	<u>typ hepatitídy</u>
■ sexuálny	18	B, C
■ z matky na dieťa	10	B, C
■ krvou, vpichom, tetovaním	6	B, C
■ bozkávaním, dotykom	5	A
■ transfúziou pred r.1992	4	C
■ v rodine	2	A, B, C
■ hmyzom	2	žiadny
■ stravou, nápojmi	1	A
■ bazény, kúpaliská	1	žiadny

Diagnostika vírusových hepatitíd

<u>otázka</u>	<u>záujem</u>
■ konkrétne výsledky (vysvetlenie)	14
■ ako prebieha diagnostika hepatitíd	5
■ kde sa vykonáva	5
■ ako rýchlo sú výsledky	5
■ potreba biopsie	4
■ kedy sa dať testovať po expozícii	3
■ testovanie darcov krvi	2
■ cena vyšetrení	1

Diagnostika vírusových hepatítíd

■ kde sa vykonáva

- základná (skrining) – je dostupná všade, na každej ambulancii
- nadstavbová na špecializovaných pracoviskách

■ potreba biopsie

- indikácia antivírusovej liečby $\neq$ indikácia biopsia
- informovať by mal predovšetkým lekár, ktorý ju vykonáva
- dôvod vykonania – nenahraditeľná informácia o stave pečene

■ kedy sa dať testovať po expozícii

- 2x, ihneď a o 2-3 mesiace

■ testovanie darcov krvi

- problém vyšetrovania anti-HBc protilátok (od februára 2008)

Liečba vírusových hepatitíd

<u>otázka</u>	<u>záujem</u>
■ liečba v konkrétnej situácii	12
■ NÚ a riziká	6
■ úspešnosť a prognóza	5
■ liečba HBsAg pozitívnych	3
■ liečba gravidných a detí	3
■ prídavná liečba (okrem antivírusovej)	3
■ liečba narkomanov	2
■ dĺžka liečby	2
■ liečba CHC s normálnymi ALT	1
■ alkohol počas antivírusovej liečby	1

Liečba vírusových hepatitíd

- **antivírusová liečba gravidných a detí**
  - u gravidných je kontraindikovaná
  - u detí schválený len konvenčný interferón (monoterapia)
- **prídavná liečba**
  - široká škála voľnopredajných liekov „účinných na pečeň“ alebo „posilňujúcich imunitu“
  - užívanie zväčša nepoškodí ani nepomôže
  - nenahradí antivírusovú liečbu (kauzálnu terapiu)
- **liečba narkomanov a alkoholikov**
  - potrebná 6 mesačná abstinencia (riziko nespolupráce a reinfekcie)
- **liečba CHC s normálnymi ALT**
  - NALT ≠ zdravý (často vysoké hladiny HCV RNA a histol. zmeny)
  - kandidáti na antivírusovú liečbu (rovnaká úspešnosť ako u ↑ALT)

Očkovanie proti vírusovým hepatítidam

<u>otázka</u>	<u>záujem</u>
■ NÚ a riziká	9
■ potreba preočkovania	6
■ očkovanie detí (povinné, HA, vek)	5
■ očkovanie pred cestovaním	4
■ nástup ochrany	3
■ príbuzní infikovaných	3
■ cena	3
■ prerušené očkovanie	2
■ očkovanie proti HC	2
■ očkovanie po prekonaní	2

Očkovanie proti vírusovým hepatítidam

■ nežiadúce účinky a riziká

- minimálne, nezávažné – očkovanie je bezpečné, šíri sa veľa fám
- u gravidných a kojacich je relatívne kontraindikované

■ potreba preočkovania resp. „booster dávky“ pri HB

- u kompletne očkovaných imunokompetentných osôb sa neodporúča
- pri ↓ anti-HBs – imunologická pamäť (indukcia bunkovej imunity)
- samotná epozícia slúži ako „booster“

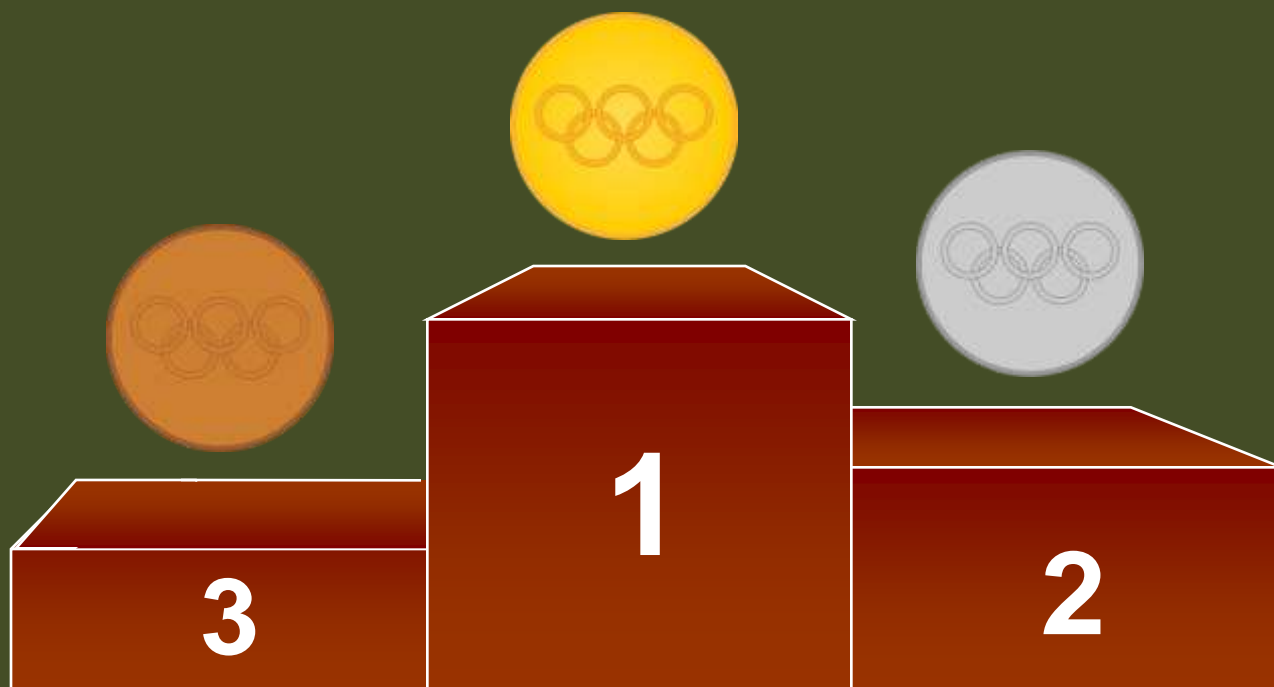
■ nástup ochrany

- **HA:** 7-10 dní po 1.dávke; **HB:** spoľahlivo 2-4 týžd. po 3.dávke

■ prerušené očkovanie

- každá dávka sa počíta
- **HB:** po 1. dávke – čím skôr 2.d., 3.d. o 2 mesiace, po 2.dávke – čím skôr 3.d.; **HA:** 2. dávka kedykoľvek do 4-6 rokov

Top 3 ukázky „informovanosti“

Web infolinka – otázka 1

Už 15 rokov mám HBsAg pozitívne výsledky. Neviem čo to znamená, ani či je možné nejako sa liečiť. Ostatné pečeňové testy mám v poriadku. Túto diagnózu mi stanovili počas tehotenstva. Deti sú zaočkované, ale môj partner nie a ani otec, s ktorým žijem v spoločnej domácnosti. Chcem sa informovať, či majú nárok na očkovanie, či je potrebné sa liečiť, alebo ako mám vlastne postupovať? Ak majú moji rodinní príslušníci nárok na očkovanie, kam sa máme obrátiť?

Web infolinka – otázka 2

Chcela by som sa informovať o hepatitíde typu C v tehotenstve. **Lekár povedal**, že by sa to nemalo preniešť na dieťa a vraj **po pôrode by sa to mohlo vyliečiť aj samo, keďže pri pôrode sa vraj vymieňa krv.**

Web infolinka – otázka 3

Môžem mať hepatitídu, ak som mal nie raz zvýšené pečeňové testy? Prvýkrát mi ich zistila **dermatologička** pri liečbe akné. **Povedala mi, že je to len malá odchýlka a nie je treba s tým nič robiť**. Druhýkrát, asi po roku, mi opätovne zistila zvýšené pečeňové testy **obvodná lekárka**, tej som oznámil, že som mal tieto testy zvýšené aj predtým a **odporučila ma na vyšetrenie k nefrológovi**, ku ktorému som sa ale nedostavil kvôli nedostatku času. A ešte jedna vec, bol som **zaočkovaný** proti hepatitíde A aj B (rok pred prvým zistením zvýšených pečeňových testov), ale **len jednou vakcínou** a nie som si istý, či to stačilo, aj keď mi **lekárka povedala, že jedna vakcína stačí na celý život**.

Záver

- Zvýšená aktivita ALT ostáva jednoznačnou indikáciou na vyšetrenie prítomnosti HCV infekcie, obzvlášť u pacientov bez známej príčiny poškodenia pečene.
- Informovanosť laickej ale aj odbornej verejnosti stále nie je dostačujúca, edukácii pacientov je potrebné venovať primeranú pozornosť.
- Niektoré „znalosti“ laikov nie sú len nesprávne, ale môžu viesť až k zanedbaniu stavu a príslušným následkom.

Ďakujem za pozornosť

